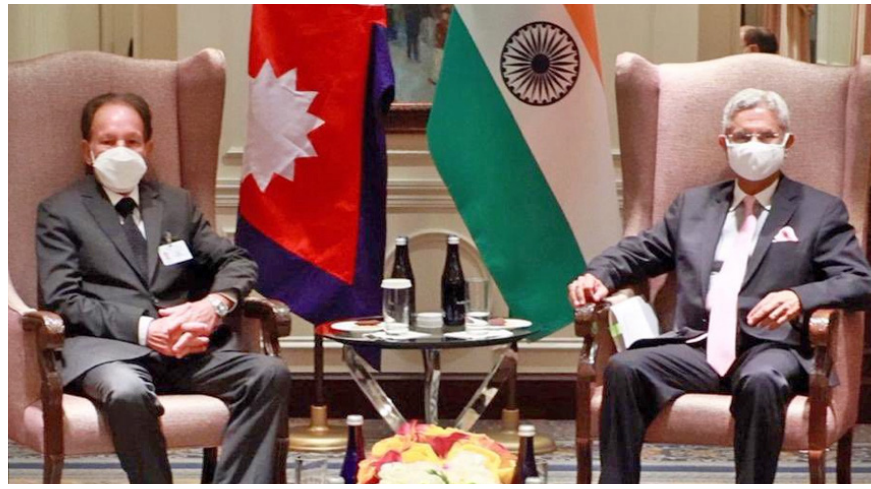

उच्चस्तरीय भेटवार्ता

राजदूतको संदेश

भारतका विदेशमन्त्री डा. एस जयशंकर र नेपालका परराष्ट्रमन्त्री डा. नारायण खड्का बीच २६ सेप्टेम्बर २०२१मा न्यूयोर्कमा आयोजित संयुक्त राष्ट्र संघको महासभाको 'साइडलाईन' बैठकमा भेटवार्ता भयो। वहाँहरूबीच ६ जनवरी २०२२मा टेलिफोन वार्ता समेत भएको थियो।

भारतका माननीय प्रधानमन्त्री श्री नरेन्द्र मोदीले नेपालका सम्माननीय प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवासँग २ नोभेम्बर २०२१मा ग्लासगोमा आयोजित विश्व जलवायु सम्मेलन कोप-२६ को 'साइडलाईन' बैठकमा भेटवार्ता गर्नुभयो। यसअघि प्रधानमन्त्री मोदीले प्रधानमन्त्री पदमा नियुक्त भएकोमा देउवालाई जुलाई २०२१मा टेलिफोनमार्फत बधाई तथा शुभकामना व्यक्त गर्नुभएको थियो।

भारतको ७३औं गणतन्त्र दिवसको शुभ अवसरमा, म भारतीय साथीहरू तथा नेपालमा रहेका भारतका मित्रहरूमा हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्न चाहन्छु।

प्रगति, समृद्धि र विकासले नेपालसँगको हाम्रो द्विपक्षीय सम्बन्धलाई बलियो आधार दिएको छ। सन् २०२१ मा भएका केही उच्चस्तरीय राजनीतिक भेटघाटले हाम्रो साझेदारीलाई महत्वपूर्ण गति प्रदान गरेको छ। भारतका प्रधानमन्त्री श्री नरेन्द्र मोदीले नेपालका प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवासँग २ नोभेम्बर २०२१मा ग्लासगोमा कोप-२६ को साइडलाईन बैठकमा भेटवार्ता गर्नुभएको थियो। दुई प्रधानमन्त्रीबीच १९ जुलाई २०२१मा टेलिफोन वार्ता समेत भएको थियो। भारत र नेपालका परराष्ट्रमन्त्रीहरू बीच छैटौँ संयुक्त आयोगको बैठक १५ जनवरी २०२१मा नयाँ दिल्लीमा भएको थियो। भारतका विदेशमन्त्री डा. एस. जयशंकरले नेपालका परराष्ट्रमन्त्री डा. नारायण खड्कासँग २६ सेप्टेम्बर २०२१मा न्यूयोर्कमा आयोजित संयुक्त राष्ट्र संघको महासभाको साइडलाईन बैठकमा भेटवार्ता गर्नु भई परराष्ट्रमन्त्री खड्कालाई २६ सेप्टेम्बर २०२१मा टेलिफोन मार्फत नयाँ वर्षको शुभकामना दिनु भएको थियो।

जयनगर-कुर्था-बिजलपुरा र जोगबनी-विराटनगरलाई जोडने अन्तरदेशीय रेलमार्ग आयोजनामा उल्लेख्य प्रगति भएको छ। जयनगर-कुर्था खण्ड नेपाल सरकारलाई हस्तान्तरण गरिएको छ। दुवै देशका रेलवेले लेटर अफ एक्सचेन्जमा हस्ताक्षर गरेका छन् जसबाट भारतीय रेलमार्गको प्रयोगले नेपालका सामानहरूको कारोबार र पारवहन सहज हुनेछ। भूकम्पपश्चातको पुनर्निर्माण सहायताको एक हिस्सा अनुरूप गोरखा र नुवाकोट जिल्लामा ५० हजार घरहरूको पुनर्निर्माण र हुलाकी राजमार्ग अन्तर्गतका सडक प्याकेजको निर्माण कार्य सम्पन्न भई नेपाललाई हस्तान्तरण गरिएको छ। भारतले सन् २०२१ नोभेम्बरमा नेपाल सरकारको अनुरोधमा ५०,००० मेट्रिक टन युरिया र डीएपी मल आपूर्तिलाई प्राथमिकता दिएको थियो। उत्पादन, व्यापार तथा प्रसारण जस्ता विविध क्षेत्रहरूमा भारत र नेपालबीचको उर्जा सहकार्य बढेर गएको छ।

दुई देशबीचको व्यापक कोभिड-१९ सहकार्यले सन् २०२१ मा पनि निरन्तरता पायो। जनवरीमा भारतले अनुदान स्वरूप १० लाख मात्राको खोप नेपाललाई उपलब्ध गराएको थियो। साथै आइसिपु बेड, मेडिकल अक्सिजन प्लान्ट र अन्य अतिरिक्त सहयोगहरू पनि गरेको थियो। सन् २०२१ मै दुवै देशहरूले खोप प्रमाणपत्रको पारस्परिक मान्यतामा पनि सहमति जनाएका छन् जसले दुवै देशबीचको यात्रालाई सहज बनाउनेछ। कोभिड-सम्बन्धी कडा प्रतिबन्धहरूका बाबजुद दुवै देशबीचको व्यापार निर्बाध ढङ्गले अघि बढेको छ।

दुवै देशका नागरिकहरूका लागि अवसरहरू अभिवृद्धि गर्न तथा दुवै देशको पारस्परिक हितमा काम गर्न द्विपक्षीय साझेदारीमा हासिल भएको यस गतिमा नेपालका सबै सरोकारवालाहरूसँग मिलेर काम गर्ने हाम्रो इच्छा हो।

जय हिन्द !
२६ जनवरी २०२२
(विनय मोहन क्वात्रा)

विकासमा साझेदारी

गोरखा र नुवाकोट जिल्लामा ५० हजार निजी आवास पुनर्निर्माण सम्पन्न
गोरखा र नुवाकोट जिल्लाका जनतासँग पुनर्निर्माण कार्यमा हातेमालो गर्न पाउँदा भारत सरकार गर्व महसुस गर्दछ। डिसेम्बर २०२१मा आयोजित पुनर्निर्माण सम्बन्धि अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनमा विदेशमन्त्री डा. एस जयशंकरले नेपालमा आवास परियोजना सफलतापूर्वक सम्पन्न भएको उल्लेख गर्दै भारत र नेपालबीच समग्र पुनर्निर्माणमा भएका सहकार्यको चर्चा गर्नुभयो।

जयनगर-कुर्था रेलमार्ग हस्तान्तरण

नेपालका लागि भारतीय राजदूत श्री विनय मोहन क्वात्रा र नेपालका भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्री श्रीमती रेणु कुमारी यादवको उपस्थितिमा अक्टुबर २०२१मा ३४.९ किलोमिटर लामो रेलमार्ग नेपाल सरकारलाई हस्तान्तरण गरियो। यो रेलमार्ग ८.७७ अर्ब रुपैयाँको लागतमा निर्माण भइरहेको जयनगर-बिजलपुरा-बर्दीबास रेलमार्ग परियोजना अन्तर्गत पर्दछ।

हुलाकी सडक सञ्जालको सुदृढीकरण

नेपालका लागि भारतका राजदूत श्री विनय मोहन क्वात्रा र नेपालका तत्कालीन भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्री श्री वसन्त कुमार नेम्वाङले मार्च २०२१मा नेरु ८ सय करोडको लागतमा निर्माण भएका १० वटा सडकहरू संयुक्त रूपमा नेपाली जनतालाई हस्तान्तरण गर्नुभयो। यी सडकहरूले तराई क्षेत्रलाई नेपालका अन्य स्थानका साथै भारतसँग जोड्न सघाउनेछ।

सीमापार रेल सञ्जालसम्बन्धि सम्झौता पत्रमा हस्ताक्षर

भारतको जयनगर र नेपालको कुर्थाबीच यात्रुबाहक रेल सेवा सञ्चालनका लागि रक्सौल-काठमाडौँ रेलमार्गको सर्भ र Joint Standard Operating Procedures (SoPs) सम्बन्धि सम्झौता पत्रमा दुई देशबीच अक्टुबर २०२१ मा हस्ताक्षर भयो।

प्रथम कम्पन जाँच उपकरणको हस्तान्तरण

भारत सरकारको आर्थिक सहयोगमा निर्मित यो उपकरण सन् २०२१ नोभेम्बरमा नेपालका शहरी विकास मन्त्री श्रीमती रामकुमारी भण्डारिको उपस्थितिमा ललितपुरस्थित पुल्वोक इन्जिनियरिङ क्याम्पसलाई हस्तान्तरण गरियो। यसले नेपालमा सुरक्षित निर्माण र सवलीकरणका विधिलाई थप मजबुत बनाउनेछ।

सर्लाही, गोरखा, पाल्पा, दार्चुलामा विद्यालय उदघाटन

पाल्पामा ३ वटा, दार्चुलामा २ वटा, सर्लाहीमा २ वटा तथा मकवानपुर, चितवन र गोरखामा १/१ वटा गरी नेपालका विभिन्न जिल्लाहरूमा सन् २०२१ मा १० वटा विद्यालय उदघाटन भएका छन्। यसले नेपालको विभिन्न क्षेत्रहरूमा सिकाइको राम्रो वातावरण सिर्जना गर्न मद्दत गर्नेछ।

जेष्ठ नागरिक आनन्द निकेतन भवनको उदघाटन

सम्माननीय प्रधानमन्त्री श्री शेरबहादुर देउवा र राजदूत श्री विनय मोहन क्वात्राले अगस्ट २०२१मा ललितपुरस्थित ज्यापु समाज जेष्ठ नागरिक आनन्द निकेतन भवनको संयुक्त रूपमा उदघाटन गर्नुभयो। यो भवन जेष्ठ नागरिकहरूको उचित हेरचाहका लागि अपाङ्गमैत्री संरचना सहितको सुविधा भएको एक नमुना भवनको रूपमा रहेको छ।

INTACH वेबसाइटको सुरुवात

भारतीय सहयोग अन्तर्गत नेपालमा भइराखेका सांस्कृतिक पुनर्निर्माण परियोजनाबाबे जानकारी दिन सन् २०२१ अगस्टमा भारतका राजदूत श्री विनय मोहन क्वात्राले Indian National Trust for Art and Cultural Heritage (INTACH) वेबसाइटको सुरुवात गर्नुभयो।

रक्षा सहकार्य

नेपाली सेनाका प्रधान सेनापति महारथी श्री प्रधुराम शर्माले नोभेम्बर २०२१मा भारत भ्रमण गर्नुभयो। राष्ट्रपति भवनमा आयोजित विशेष समारोहबीच भारतका माननीय राष्ट्रपति श्री रामनाथ कोविन्दले जनरल शर्मालाई मानार्थ महारथी दर्जाको दर्ज्यानी चिन्ह प्रदान गर्नुभयो।

भारत-नेपाल संयुक्त सैन्य प्रशिक्षण अभ्यास 'सूर्य किरण' को १५औँ संस्करण सेप्टेम्बर २०२१मा भारतको पिथौरागढमा आयोजना गरियो। प्रशिक्षणको क्रममा भारतीय सेना र नेपाली सेनाका प्रत्येक इन्फेन्ट्री बटालियनले सँगै प्रशिक्षण लिएका थिए।

व्यापार साझेदारी

अघिल्लो आर्थिक वर्षको तुलनामा आर्थिक वर्ष २०७७-७८ मा नेपालको समग्र द्विपक्षीय व्यापार भण्ड ३४ प्रतिशतले बढेको छ भने भारततर्फ नेपालको निर्यात ५१ प्रतिशतले बढेको छ। सन् २०२१ मा अन्तरदेशीय विद्युत व्यापारका लागि भारतले अघि सारेको नयाँ कार्यविधिबाट लाभान्वित हुने नेपाल पहिलो देश बनेको छ।

भारतीय लाइन अफ क्रेडिट अन्तर्गत नेरु ४.५ अर्ब लागतमा निर्माण सम्पन्न भएको कोशी कोरिडर प्रसारण लाइनले नेपालमा विद्युत् प्रसारण पूर्वाधारलाई थप मजबुत बनाउनेछ।

शैक्षिक आदानप्रदान

नेपालका युवाहरूलाई उपलब्ध शैक्षिक अवसरहरू अभिवृद्धि गर्न हेतु भारत सरकारले छात्रवृत्ति योजना र प्रशिक्षण कार्यक्रम प्रदान गर्दै आएको छ। पछिल्लो दुई वर्षमा विभिन्न छात्रवृत्ति योजना अन्तर्गत करिब ४ हजार १ सय छात्रवृत्ति प्रदान गरिएको छ।

नेपालमा अध्ययन गर्नका लागि

2500 कक्षा ११ र १२ मा अध्ययन गर्न महात्मा गान्धी छात्रवृत्ति योजना अन्तर्गत

भारतमा अध्ययन गर्नका लागि

1150 विभिन्न स्नातक, स्नातकोत्तर र विद्यावारिधी कोर्षहरू अध्ययनका लागि

400 विविध स्नातक तह कोर्ष अध्ययन गर्न गोल्डेन जुब्ली छात्रवृत्ति योजना अन्तर्गत

63 भारतको आर्मी पब्लिक स्कुलमा अध्ययनका लागि

203 भारत सरकारको भारतीय प्राविधिक तथा आर्थिक सहकार्य (ITEC) कार्यक्रम अन्तर्गत भारतका ३४ वटा संस्थानमा सञ्चालित ४९ वटा विभिन्न कोर्षहरूमा नेपाली प्रशिक्षार्थीहरूलाई तालिम दिइएको थियो।